

ธนาคารธนชาต
Thanachart Bank

ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit Risk) ของ สหกรณ์ออมทรัพย์

คิดได้ ก็ทำได้ | The Doing Bank

- สินเชื่อของสหกรณ์ในมุมมองของสถาบันการเงิน
- แนวทางการพิจารณาสินเชื่อ
- ความเสี่ยงของการให้สินเชื่อ
- การบริหารจัดการ Portfolio สินเชื่อ

สินเชื่อของสหกรณ์ใน มุมมองของสถาบันการเงิน

- สหกรณ์ตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือในหมู่สมาชิก มุ่งให้บริการแก่สมาชิกมากกว่าแสวงหากำไรเป็นหลัก
- เจ้าของสหกรณ์กับลูกค้าผู้รับบริการเป็นกลุ่มคน ๆ เดียวกัน
- สหกรณ์มุ่งปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น โดยช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของสมาชิก ขณะเดียวกัน ก็พยายามส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก รวมถึงสนับสนุนให้สมาชิกเกิดการออมสำหรับการใช้ชีวิตในอนาคตด้วย

- สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีสมาชิกเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีเงินเดือนประจำ สมาชิกมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน
- สหกรณ์ได้รับสิทธิประโยชน์ ไม่เสียภาษีเงินได้
- สหกรณ์ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการออม และช่วยเหลือทางการเงินแก่สมาชิก โดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าตลาดโดยทั่วไป
- สมาชิกของสหกรณ์ มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง

- สหกรณ์ได้รับสิทธิในการหักเงินเดือนสมาชิกจากต้นสังกัด เพื่อชำระค่าวงเงินกู้ของสมาชิก ความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ จึงต่ำ
- สหกรณ์มีคุณภาพของ Portfolio ในการให้สินเชื่ออยู่ในเกณฑ์ดีมาก NPL ต่ำ
- สหกรณ์จึงมีความสามารถในการระดมทุน และแหล่งเงินที่มีต้นทุนต่ำกว่าองค์กรทั่วไป
- ต้นทุนการบริหารจัดการ และ Credit Cost จึงต่ำกว่าสถาบันทางการเงินทั่วไป

- สหกรณ์มีการรับฝากหรือการก่อกำหนดระยะสั้นเป็นส่วนใหญ่ แต่ให้สินเชื่อหรือลงทุนในระยะยาว จึงมีความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง
- สหกรณ์เริ่มมุ่งเน้นการสร้างกำไร และมีการทำธุรกิจที่ซับซ้อน โดยอาจขาดความเข้าใจเพียงพอ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงและเกิดความเสียหาย
- สมาชิกส่วนใหญ่จะออมค่างุ้นตามกติกาของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นๆ เพื่อรอการใช้สิทธิของตนเองในขอกู้
- สหกรณ์บางแห่ง เร่งขยายสินเชื่อให้แก่สมาชิกจนสมาชิกมีการก่อหนี้เกินความจำเป็น

- คณะกรรมการจำนวนมากยังขาดความรู้ด้านสหกรณ์ และการบริหารจัดการธุรกิจ การเงิน นอกจากนี้ยังไม่มีเวลาทำงานให้สหกรณ์ทั้งนี้เป็ผลมาจากต้องให้เวลากับงานประจำของตนเองก่อน
- คณะกรรมการสหกรณ์อ้อมทรัพย์สินใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อ มากกว่าการสื่อสารและผลักดันให้สมาชิกเกิดการออม และการเป็นแหล่งสวัสดิการสำหรับสมาชิก อันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของสหกรณ์
- สหกรณ์จำนวนมากยังมีเงินทุนไม่พอให้บริการแก่สมาชิก

- คุณภาพสินทรัพย์ คุณภาพสินเชื่อ
- คุณภาพการจัดการ การควบคุม การป้องกันการเกิดทุจริต
- สภาพคล่องและความเพียงพอของเงินทุน

แนวทางการพิจารณาสินเชื่อของสหกรณ์

เกณฑ์การกำหนดผู้มีสิทธิ ในการขอรับการพิจารณาสินเชื่อของสหกรณ์

- เกณฑ์ในการพิจารณารับสมาชิกของสหกรณ์ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/
เอกชน
- สมาชิกที่อยู่ในเกณฑ์การรับบริการสินเชื่อ สมาชิกสามัญ/สมาชิกสมทบ/
สินเชื่อแก่ผู้ไม่ใช่สมาชิก
- ประเภทของสินเชื่อ
 - เงินกู้ฉุกเฉิน
 - เงินกู้สามัญ
 - เงินกู้พิเศษ โดยปกติจะมีหลักประกันเป็นที่ดินสิ่งปลูกสร้าง
 - เงินกู้ประเภทอื่น ๆ เช่น เงินกู้เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทาง
วิทยฐานะ เงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้ เงินกู้ตามสิทธิการสงเคราะห์ศพ
เงินกู้เพื่อทัศนศึกษา ฯลฯ

- ข้อควรคำนึงในการพิจารณาสินเชื่อ
- ความสามารถในการชำระหนี้
- การกำหนดเงื่อนไขและผลตอบแทน
- การพิจารณาความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง

1. วัตถุประสงค์ก่อให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมเพียงใด

- เพื่อการอุปโภคบริโภค
- เพื่อการพัฒนา
- เพื่อการลงทุน

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้เมื่อ 4 ธันวาคม 2540 เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตสำหรับประชาชนในปี 2541 ว่า “การกู้เงินนั้นต้องเกิดประโยชน์ มิใช่กู้สำหรับไปเล่น ไปทำอะไรที่ไม่เกิดประโยชน์ ถ้ากู้เงินแล้ว ทำให้มี รายได้ ก็เท่ากับใช้หนี้ได้ ไม่ต้องคิดหนี้ ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องเสียเกียรติ”

2 ให้กู้ตามความจำเป็น → อย่าให้กู้ตามสิทธิ

3 สหกรณ์ต้องมีกฎกติกาในการดำเนินการที่ชัดเจน → ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ

4. อาชีพของสมาชิกและครอบครัว
5. รายได้ของสมาชิกและค่าใช้จ่ายของสมาชิก
6. สมาชิกมีการค้างชำระหนี้สินใด ๆ หรือไม่/ฐานะทางการเงินเป็นอย่างไร
7. เงินสะสมหุ้น/เงินฝากมีมากน้อยเพียงใด
8. มีหลักประกันหรือมีสมาชิกค้ำประกันเพียงพอหรือไม่ รายได้และหนี้สินผู้ค้ำประกันเป็นอย่างไร
9. การให้สินเชื่อสอดคล้องกับการบริหารเงินและแผนสินเชื่อของสหกรณ์หรือไม่

- วงเงินสินเชื่อและระยะเวลาในการชำระคืน
 - พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของสินเชื่อ เพื่อระยะสั้น ระยะยาว
 - พิจารณาจากรายได้ ระยะเวลาของรายได้ ความมั่นคงของรายได้
 - ภาระหนี้สินอื่น ๆ ของสมาชิก
 - เงินคงเหลือหลังหักเงินกู้เพื่อใช้ในการยังชีพ
 - ➔ ความสามารถในการชำระหนี้
 - ความเสี่ยงในการหักบัญชีเงินเดือน
 - ประเภทของหลักประกัน และความเสี่ยงในการบังคับหลักประกัน
 - หนี้ของสหกรณ์
 - อสังหาริมทรัพย์
 - กรมธรรม์ประกันชีวิต / เงินจากกองทุนสงเคราะห์ศพ
 - ผู้ค้ำประกัน
- อัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อ คงที่/ลอยตัว กระทบความสามารถในการชำระหนี้

อัตราส่วนแสดงความสามารถในการชำระหนี้ (Total Debt Service Ratio TDSR)

TDSR = ภาระหนี้สินที่ต้องชำระในแต่ละเดือน / รายได้ในแต่ละเดือน

ภาระหนี้ รู้ได้อย่างไร

- ➔ หนี้กับสหกรณ์ /
- ➔ หนี้นอกสหกรณ์ จาก (NCB)/
- ➔ หนี้นอกระบบ จาก สัมภาษณ์ ตรวจสอบ

รายได้

- ➔ รายได้ประจำ/รายได้เสริม
- ➔ ความมั่นคงและความสม่ำเสมอของรายได้
- ➔ ระยะเวลาในการมีรายได้ ก่อนเกษียณ หลังเกษียณอายุ
- ➔ ความเสี่ยงของการชำระหนี้

เปรียบเทียบการพิจารณาสินเชื่อรายย่อยของธนาคารกับสหกรณ์

- เกณฑ์ของธนาคาร
 - ธนาคารใช้มาตรฐานTDSR ไม่เกิน 60-70 % รายได้สูงสามารถรับ TDSR สูงขึ้นได้ (รวมหนี้ทุกประเภท)
 - อายุลูกหนี้รวมระยะเวลาชำระหนี้
 - รายได้ประจำไม่เกิน 60 ปี
 - ประกอบกิจการเอง (Self Employ) ไม่เกิน 70 ปี
- เกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อของสหกรณ์
 - สหกรณ์ใช้ TDSR ไม่เกิน 70-90% (เฉพาะหนี้สินกับสหกรณ์ ?)
 - อายุลูกหนี้รวมระยะเวลาชำระหนี้70-90 ปี
- ภาครัฐอยากให้ใช้ TDSR ไม่เกิน 70%

(เงินคงเหลือหลังหักเงินกู้ปี 53 15%, ปี 54 20%, ปี 55 25%, จนถึง 30% แต่ต้องไม่น้อยกว่า 2,000 บาท)

การฝากและลงทุนของสหกรณ์จะต้องอยู่ภายในกรอบที่กฎหมายสหกรณ์ ซึ่งกำหนดไว้ว่า สหกรณ์ อาจฝากหรือลงทุนได้ ดังนี้

- (1) ฝากในชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- (2) ฝากในธนาคาร หรือในสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- (3) ซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ
- (4) ซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- (5) ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- (6) ซื้อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันให้เกิดความสะดวก หรือส่งเสริม ความเจริญแก่กิจการสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (7) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) กำหนด

การพิจารณาสินเชื่อแก่สหกรณ์ของสถาบันการเงิน

- เกณฑ์การให้สินเชื่อแก่สมาชิกมีความปลอดภัย หรือมีความเสี่ยงเพียงใด มีการให้กู้กับสมาชิกสมทบอย่างไร
- อัตราส่วนหนี้สินต่อเงินกองทุน/อัตราส่วนเงินกู้ยืมต่อเงินกองทุน (<1.5-2 เท่า)
- อัตราส่วน NPL (< 1%)
- สัดส่วนการให้สินเชื่อที่ไม่ใช่สมาชิก/สหกรณ์อื่น/เงินลงทุน (ไม่เกิน 5% ของเงินกองทุน)
- วงเงินและสภาพคล่องของสหกรณ์ (มีวงเงินหรือสภาพคล่องเพียงพอ)
- วงเงินที่พิจารณากับวงเงินสินเชื่อของสหกรณ์โดยรวม (สามารถเรียกคืน โดยไม่มีผลกระทบกับสถานะสหกรณ์มากนัก ไม่เกิน 15-20%)
- ไม่มีการดำเนินธุรกิจที่เป็นธุรกรรมที่ต่างจากปกติทั่วไปของสหกรณ์

ปัจจัยที่พิจารณาประกอบการตัดสินใจในการลงทุน

- สถานะของสหกรณ์ Loan to Deposit Ratio → ความเหมาะสมของการลงทุน
- วัตถุประสงค์ของการลงทุน ระยะเวลาการลงทุน ผลตอบแทนและต้นทุน
 - ดอกเบี้ยรับ + กำไรขาดทุนจากการขายเงินลงทุน
- ความเสี่ยงกับผลตอบแทนต้องให้ความสำคัญกับระดับความเสี่ยงเป็นสำคัญ มีการจัดอันดับความเสี่ยงของสถาบันจัดอันดับเครดิต
 - เกณฑ์ขั้นต่ำ Rating A-
- สภาพคล่อง ตลาดรอง /อายุของตราสารกับระยะเวลาการลงทุน
- การกระจายความเสี่ยงของการลงทุน
- ต้องเป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์และอยู่ภายในกรอบที่กฎหมายสหกรณ์กำหนดไว้

เปรียบเทียบสัญลักษณ์กำหนดอันดับความน่าเชื่อถือในระยะยาว (Long-term Rating) ของสถาบันการจัดอันดับเครดิตภายในประเทศ (DCRA) ระหว่าง Tris Rating และ Fitch Ratings (Thailand)

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันมี บริษัท ทริสเรตติ้ง จำกัด และ บริษัท ฟิทช์ เรตติ้ง (ประเทศไทย) จำกัด เป็นสถาบันการจัดอันดับเครดิตภายในประเทศ ซึ่ง “ทริสเรตติ้ง” เป็นสถาบันที่ให้บริการจัดอันดับเครดิตภายในประเทศแห่งแรกในไทย แต่สำหรับ ฟิทช์ เรตติ้ง เป็นสถาบันจัดอันดับเครดิตนานาชาติ ซึ่งได้ขยายกิจการจัดอันดับเครดิตในประเทศไทยด้วย ดังนั้นสัญลักษณ์กำหนดอันดับเครดิตในประเทศไทยจึงต้องมีคำว่า (tha) เพื่อแสดงถึงการให้อันดับเครดิตตามมาตราวัดภายในประเทศไทย

Tris	Fitch	Definition	Notes
AAA	AAA(tha)	ความน่าเชื่อถือสูงที่สุด และมีความเสี่ยงต่ำที่สุด	กลุ่มตราสารหนี้ระดับ นำลงทุน (Investment grade bonds)
AA	AA(tha)	ความน่าเชื่อถือสูงมาก และมีความเสี่ยงต่ำมาก	
A	A(tha)	ความน่าเชื่อถือสูง และมีความเสี่ยงต่ำ	
BBB	BBB(tha)	ความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์พอใช้	
BB	BB(tha)	ความน่าเชื่อถือต่ำกว่าระดับปานกลาง	กลุ่มตราสารหนี้ระดับเก็งกำไร (Speculative Grade Bonds)
B	B(tha)	ความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก	
C	CCC,CC,C(tha)	มีความเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้สูงสุด	
D	DDD,DD,D(tha)	อยู่ในภาวะที่ผิดนัดชำระหนี้	

ทั้ง Tris Rating และ Fitch Ratings ได้ใช้สัญลักษณ์บวก (+) และ ลบ (-) ต่อท้ายอันดับเครดิตข้างต้น เพื่อให้ขยายขอบเขตของคุณภาพเครดิตที่นิยามเอาไว้มากกว่าเล็กน้อย(+) และ น้อยกว่าเล็กน้อย(-) ตามลำดับ ส่วนกรณีของ Fitch Ratings จะไม่มีการใช้สัญลักษณ์ต่อท้ายสำหรับอันดับความน่าเชื่อถือ AAA(tha) และ อันดับที่ย่ำกว่า CCC(tha)

เปรียบเทียบสัญลักษณ์กำหนดอันดับความน่าเชื่อถือของ
 (ICRA) ระหว่าง Moody's และ S&P

สถาบันการจัดอันดับเครดิตนานาชาติ

Moody's	S&P	Definition	Notes
Aaa	AAA	ความน่าเชื่อถือสูงสุด	<i>กลุ่มตราสารหนี้ระดับ นำลงทุน (Investment grade bonds)</i>
Aa	AA	ความน่าเชื่อถือสูงมาก	
A	A	ความน่าเชื่อถือสูง	
Baa	BBB	ความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์พอใช้	
Ba	BB	ความน่าเชื่อถือต่ำ	<i>กลุ่มตราสารหนี้ระดับเก็งกำไร (Speculative Grade Bonds or Junk Bonds)</i>
B	B	ความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก	
Caa	CCC	เริ่มมีความเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้	
Ca	CC	คุณภาพเครดิตต่ำมากที่สุด	
C	D	กำลังจะเกิด หรืออยู่ในช่วงที่ผิดนัดชำระหนี้	

ความเสี่ยงของการให้สินเชื่อ

1. จากปัจจัยภายนอก

- ระเบียบปฏิบัติของราชการมีการเปลี่ยนแปลง
- ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ

2. จากปัจจัยภายในสหกรณ์

สมาชิก

- สมาชิกลาออกจากงาน / ย้ายงาน เปลี่ยนงานและตามหักบัญชีไม่ได้
- สมาชิกเสียชีวิต
- สมาชิกขาดความสามารถในการชำระหนี้ มีรายได้ต่ำหรือมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้
- สมาชิกขาดความรับผิดชอบ เหนียวหนี้ ย้ายงานเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระหนี้
- ผู้ค้ำประกันไม่มีความสามารถในการรับหนี้เพิ่มได้

การบริหารจัดการ

- การกำหนดโปรแกรมการให้สินเชื่อหรือการพิจารณาสินเชื่อที่ไม่เหมาะสมให้สินเชื่อเกินความสามารถในการชำระแก่สมาชิกมีการให้สินเชื่อโดยมีลักษณะเสี่ยงนโยบายสินเชื่อที่กำหนดไว้ รวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อให้มีการพิจารณาสินเชื่ออย่างไม่เหมาะสม
- การพิจารณาผู้ค้ำประกันที่หละหลวม ไม่รัดกุม การทำนิติกรรมสัญญาเงินกู้การค้ำประกันที่ไม่สมบูรณ์ การไม่ตรวจสอบหลักประกันอย่างรอบคอบ
- คณะกรรมการ/ผู้บริหารสหกรณ์ขาดความรู้ความเข้าใจทางการเงิน รวมทั้งความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิก
- การทุจริตในกระบวนการให้สินเชื่อ การรับผลประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง
- การขาดการติดตามดูแลสินเชื่อที่ได้รับการอนุมัติขาดการจัดทำทะเบียนควบคุมลูกหนี้ ละเลยการจัดระบบควบคุมป้องกัน มั่นใจในเรื่องความสามารถในการหักเงินเดือน ณ ที่จ่ายได้
- ความเสี่ยงจากการบริหารจัดการเงินทุนเพื่อใช้ในการให้สินเชื่อ

การบริหารความเสี่ยง และการบริหารจัดการ Loan Portfolio

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อ

- มีการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ในแต่ละประเภท
 - เงื่อนไขการชำระคืน / รายได้ / เงินคงเหลือ / หลักประกัน
- ผลประโยชน์ของสมาชิก VS ผลประโยชน์ของสหกรณ์
- มีคณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นผู้พิจารณาอนุมัติผลิตภัณฑ์
- มีการทบทวนความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์เป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง
 - การวิเคราะห์ NPL สาเหตุที่เกิด ระยะเวลาของการอนุมัติสินเชื่อที่เกิด NPL และระยะเวลาที่เป็น NPL
 - การพิจารณาแนวทางการแก้ไขและป้องกัน
 - การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ หลักเกณฑ์และเงื่อนไข

การอำนวยการสินเชื่อ

- มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนในกระบวนการอำนวยการสินเชื่อ
- มีการกำหนดอำนาจอนุมัติที่ชัดเจน มีการคานอำนาจและการตรวจสอบ (Check and Balance) ที่ดี และต้องมีการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน (Up-To-Date)
- มีระบบการควบคุมภายในที่ดี มีการตรวจสอบการจ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิก
- มีการตรวจสอบกิจการที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้ตรวจสอบที่มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์
- มีระบบการเตือนภัยล่วงหน้า
- มีการติดตามคุณภาพหนี้ และการชำระหนี้ของลูกหนี้ เข้าแก้ไขปัญหาในกรณีหนี้เกิดค้างชำระโดยทันที

- สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นหน่วยงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้กับสมาชิก โดยไม่เน้นการสร้างกำไร
- สหกรณ์ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สมาชิก แต่หากให้สินเชื่อแก่สมาชิกเกินความจำเป็น จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสมาชิกและผู้ค้ำประกัน
- การให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาโครงการเงินกู้ที่เหมาะสม จะช่วยแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ
- ปัญหาจากการดำเนินงานของสหกรณ์ส่วนใหญ่ เกิดจากการทำธุรกรรมซึ่งไม่ใช่ธุรกรรมปกติของสหกรณ์
- ความร่วมมือช่วยเหลือการดำเนินงานสหกรณ์ในระหว่างสหกรณ์ จะช่วยในการปรับปรุงมาตรฐานการบริหารสหกรณ์ให้ดีขึ้น

Q & A

